

essay: wordt de circulaire economie een glolokale kringlooeconomie in 2050?

Dit essay is op verzoek geschreven voor de Raad van Verbeelding van Meerijstad.

De aanleiding: wereldwijde klimaatcrisis, gezondheidscrisis, economische crisis en oorlogen om grondstoffen.

De mensheid heeft zichzelf in een zeer kwetsbare positie gebracht. De uitweg is zoveel mogelijk lokale productie met hernieuwbare energie, preventie van afval en hergebruik van grondstoffen.

De EU-lidstaten zijn eensgezind over de noodzaak van een transitie van een lineaire economie naar een circulaire economie met hernieuwbare energie. De CO₂-taks zal worden uitgebouwd tot een allesomvattende ecologische taks op brand- en grondstoffen voor de gehele Europese Unie. Voor een eerlijk speelveld in de wereldmarkt wordt daarbij een vergelijkbare ecotaks geïnd op alle goederen en diensten die in Europa worden geïmporteerd. Gelijktijdig met een hoge ecotaks wordt de belasting op arbeid sterk verlaagd.

Onderzoek heeft uitgewezen dat goed productontwerp 80% van de milieudruk kan voorkomen.

Producenten worden daarom voor alle technologische productketens volledig verantwoordelijk gesteld. Dit geeft een uitfasering van slecht gefabriceerde en/of schadelijke producten, schadelijke stoffen en technieken in de komende decennia. Aanvullend worden eenmalige verpakkingen en producten verplicht snel biologisch afbreekbaar. De Europese norm wordt meervoudig gebruik van producten en goederen. Het consumptiegedrag verschuift daardoor van eigendom naar gebruik.

De ecotaks in combinatie met lage arbeidskosten zal preventie en hergebruik stimuleren. Hierdoor ontstaat een diensten- en maakindustrie op mondiaal, regionaal en lokaal niveau. Mondiale producenten zetten eigen of gezamenlijke regionale onderhoudscentra op voor het verlengen van de levensduur van hun producten als verdienmodel. Vele voedselketens verschuiven van mondiaal naar lokaal niveau, doordat de kostprijs van transport naar werkelijke milieudruk wordt doorberekend. Het totale resultaat is een waardesysteem dat zo dicht mogelijk bij de klant produceert voor een zo laag mogelijke milieudruk met de laagst mogelijke ecotaks, een terugkeer van de waarden economie.

Voor producten en verpakkingen die in een afdankfase belanden is zowel op nationaal als lokaal niveau een statiegeldsysteem ontwikkeld. De uitdaging om laagwaardigere producten goed retour te nemen is daarbij verkleind door een verwijderingsbijdrage aan de kassa af te rekenen die vervolgens in de kas vloeit van de gemeente waar de transactie plaatsvond. Deze verrekenings-methode is de ultieme vorm van het principe van 'de vervuiler betaalt'. De gemeentelijke afvalstoffenheffing blijft bestaan voor het bekostigen van ingenomen restafval en vaste lasten van het lokale collectieve retoursysteem.

Consumenten kunnen hun eigen bijdrages terugverdienen door zorgvuldig producten en stoffen in te leveren (een soort omgekeerde statiegeld met een fantastische kans voor een vitale lokale economie, zie essay over een inclusieve lokale economie). Restafval heeft als enige stroom een hoge negatieve waarde. De hamvraag is of in 2050 een retoursysteem mogelijk en wenselijk is voor producten en goederen met een zeer lage waarde of bijvoorbeeld voedselresten. Vanuit het principe dat 'al het stoffelijke een vorm van gebundelde energie is', zullen laagwaardige producten worden omgezet in waardevolle chemische bouwstenen door biologische en 'groene' chemische recycling.

De term afvalinzameling is daardoor in 2050 een verouderde term. Afgestemd op de bebouwde omgeving kan de retourname daarbij op vele wijzen plaatsvinden:

- Sociaal werkbedrijven verzorgen de inzameling, sortering en opwaarderend van grondstoffen en restafval door middel van wijkconciërges (schoon, heel, veilig) en circulaire ambachtscentra (reparatie, verhuur, verkoop, kunst, onderwijs, sociaal werk en dagbesteding) met grondstoffendepots.
- Met vrijwilligers of huismeesters wordt buurtcompost gemaakt voor eigen gebruik.
- Koeriers komen pakketjes afleveren en afnemen bij klanten.
- 's Nachts vliegen drones met grondstoffen naar depots, andere drones verzamelen zwerfafval.
- Brengpunten in iedere wijk met statiegeldautomaten voor elke productstroom.
- Buizensysteem dat met kunstmatige intelligentie voedselresten, luiers en verpakkingen gescheiden afvoert naar sorteer- en recyclinglocaties.
- Maatwerk wat effect sorteert voor elke gemeenschap...

Door bovenstaande maatregelen en werkvormen zullen zeldzame grondstoffen op mondiaal niveau circuleren en alle overige grondstoffen worden lokaal toegepast; een *glo*Lokale kringloop in 2050. Hiermee is de wereld weer teruggekeerd naar een waarden economie.

